Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DSW-WKS.055.2.2025.GS
Warszawa, 14 marca 2025 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-28-686-MN/25

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie Senatora RP Pana Kazimierza Michała Ujazdowskiego złożone podczas 28. posiedzenia Senatu RP w dniu 12 lutego 2025 r. *w sprawie obecnego systemu obowiązkowych praktyk studenckich.*

Szanowny Panie Senatorze,

udzielając niniejszej odpowiedzi, pragnę na wstępie przedstawić krótki opis organizowania praktyk zawodowych przez uczelnie. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), dalej „ustawa PSWN", nakłada na uczelnie obowiązek uwzględnienia w programie studiów praktyk zawodowych tylko w przypadku profilu praktycznego – minimalny wymiar praktyk określa art. 67 ust. 5. Natomiast w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim przepisy, co do zasady, nie nakładają takiego obowiązku. Wyjątek stanowią studia przygotowujące do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy PSWN (tj. lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty, ratownika medycznego, lekarza weterynarii, architekta, nauczyciela) – programy tych studiów, zarówno studiów o profilu praktycznym, jak i studiów o profilu ogólnoakademickim, muszą spełniać szczególne wymagania dotyczące praktyk zawodowych określone w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania tych zawodów.

Należy wyjaśnić, że uczelnia – w ramach posiadanej autonomii programowej – sama opracowuje program studiów, w którym określa m.in. zajęcia lub grupy zajęć, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów; także wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk[1]. W związku z tym, w przypadku prowadzenia studiów o profilu ogólnoakademickim, które nie są studiami przygotowującymi do wykonywania jednego z zawodów, o których mowa w ww. art. 68 ust. 1 ustawy PSWN, decyzja o uwzględnieniu w programie tych studiów praktyk zawodowych, należy do władz uczelni. Jeżeli program studiów przewiduje praktyki, uczelnia przypisuje do nich efekty uczenia się, sposoby ich weryfikacji, określa wymiar praktyk, a także zasady i formy ich realizacji, w tym liczbę punktów ECTS jaką student musi uzyskać

[1] § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. *w sprawie studiów* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2787).

telefon: +48 22 52 92 718
adres e-mail: kancelaria@mnisw.gov.pl
gov.pl/nauka
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

w ramach tych praktyk. Zatem to uczelnia w ramach autonomii programowej rozstrzyga o istotności praktyk zawodowych w procesie kształcenia czy o ich formie i miejscach realizacji, mając na względzie osiągane przez studenta efekty uczenia się. Mając na względzie konieczność zapewnienia odpowiedniej jakości prowadzonego kształcenia, uczelnie doskonalą programy studiów, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z powyższym, uczelnie samodzielnie opracowują programy studiów, a następnie zawierają porozumienia z podmiotami, w których studenci będą odbywać praktyki zawodowe. Natomiast wymagania dotyczące praktyk zawodowych (program praktyk, zasady, forma, terminy ich odbywania, sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się) są ściśle związane z określonymi w programie studiów efektami uczenia się oraz specyfiką kierunku studiów. W swoich aktach wewnętrznych uczelnie określają wymagania dotyczące praktyk zawodowych obowiązujące w danej uczelni. W regulaminie studiów ustalają m.in. tryb odbywania praktyk zawodowych, ogólne warunki ich zaliczania, które mogą być także uszczegółowione np. w regulaminie praktyk. Zatem to uczelnie określają sposób i tryb odbywania praktyk zawodowych – poprzez wskazanie miejsc ich odbywania, ewentualnie poprzez akceptację propozycji przedstawionych przez samych studentów (o ile charakter podmiotu odpowiada efektom uczenia się wynikającym z programu studiów).

Należy także dodać, że zgodnie z art. 67 ust. 7 ustawy PSWN, w przypadkach i na warunkach określonych w regulaminie studiów uczelnia, na wniosek studenta, może zaliczyć na poczet praktyki zawodowej czynności wykonywane przez niego w szczególności w ramach zatrudnienia, stażu lub wolontariatu, jeżeli umożliwiły one uzyskanie efektów uczenia się określonych w programie studiów dla praktyk zawodowych. Przepis ten stanowi wyjątek dopuszczający możliwość zaliczenia danemu studentowi efektów uczenia się osiągniętych poza zajęciami organizowanymi przez uczelnię, uwzględniający specyfikę realizacji praktyk zawodowych. Kluczowe dla zaliczenia praktyki będą wiedza, umiejętności i kompetencje, które student osiągnął w trakcie wykonywanych czynności, oraz ich weryfikacja.

Odnosząc się do zagadnienia finansowania praktyk zawodowych, pragnę podkreślić, że praktyki zawodowe nie są odrębną formą kształcenia czy przygotowania zawodowego studentów oferowaną przez uczelnie. Jak wyjaśniono powyżej, praktyki zawodowe stanowią integralną część procesu kształcenia w ramach studiów (element program studiów). Uczelnie jako samodzielnie podmioty prawne finansują prowadzenie studiów, w tym praktyk zawodowych. Przy czym uczelnie publiczne otrzymują środki finansowe z budżetu państwa na działalność dydaktyczną, w tym na kształcenie studentów na studiach stacjonarnych. W związku z powyższym, koszty związane z organizowaniem praktyk zawodowych na studiach są pokrywane przez uczelnie w ramach własnych środków finansowych. Jednocześnie w przypadku kształcenia na studiach niestacjonarnych w uczelniach publicznych, koszty praktyk zawodowych powinny być uwzględnione w kalkulacji opłat za studia (tzw. czesne). Decyzje dotyczące organizacji praktyk zawodowych należą wyłącznie do władz uczelni i powinny być podejmowane w oparciu o postanowienia wynikające z zawartego porozumienia między uczelnią a podmiotem, w którym praktyki będą realizowane, z wyłączeniem możliwości pobierania opłat od studentów.

Jednocześnie, odnosząc się do kwestii możliwości dofinansowania podmiotów przyjmujących studentów na praktyki zawodowe, należy wyjaśnić, że z budżetu państwa finansowanie otrzymują uczelnie – podstawowym strumieniem finansowania uczelni publicznych jest subwencja na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego uczelni. Środki te, w części zasadniczej, podlegają podziałowi pomiędzy uprawnione podmioty szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z algorytmem określonym w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 września 2019 r. *w sprawie sposobu podziału środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz potencjału badawczego znajdujących się w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz na zadania związane z utrzymaniem powietrznych statków szkolnych i specjalistycznych ośrodków szkoleniowych kadr powietrznych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 305,

z późn. zm.). Należy zaznaczyć, że środki przekazywane uczelniom publicznym obejmują finansowanie zarówno kształcenia na studiach stacjonarnych w odniesieniu do całości programu studiów na danym kierunku i profilu (praktyki są częścią studiów określoną w programie studiów), jak również innych ustawowych zadań uczelni.

W związku z powyższym, tworzenie odrębnych ścieżek (i zasad) finansowania praktyk zawodowych w ramach studiów, stanowiłoby *de facto* stworzenie precedensu w zakresie szeroko pojętego finansowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz mogłoby się przyczynić do uzasadnionych roszczeń finansowania w analogiczny sposób innych obszarów szkolnictwa wyższego. Ponadto, skoro koszty prowadzenia studiów przez uczelnie publiczne dotyczą wszystkich zajęć określonych w programie studiów (w tym praktyk zawodowych) i są finansowane z subwencji, to określenie odmiennych zasad finansowania wybranych elementów programu studiów, np. praktyk zawodowych, zaburzyłoby efektywność całego systemu finansowania i stałoby w sprzeczności z art. 407 ust. 2 ustawy PSWN. Istotą subwencji jest bowiem przeniesienie ciężaru decyzyjności w zakresie przeznaczenia tych środków na uprawnione podmioty.

Odnosząc się natomiast do porównania praktyk zawodowych realizowanych w ramach studiów do odbywania odpłatnych staży/praktyk poza studiami, należy zwrócić uwagę, że regulacje w tym zakresie przyjęte przez Komisję Europejską[2] mają zastosowanie do osób pozostających w stosunku pracy, a projektowane w ostatnim czasie zmiany[3] dotyczyły m.in. obowiązku wypłaty sprawiedliwego wynagrodzenia praktykantom. Należy zauważyć, że przepisy ustawy PSWN, nie przewidują wynagrodzenia dla studentów odbywających praktyki zawodowe wynikające z programu studiów. Jak wyjaśniono powyżej – praktyki zawodowe studentów są integralną częścią procesu kształcenia i są finansowane ze środków przeznaczonych na tę działalność. Praktyki jako obowiązkowy element programu studiów obejmują kształcenie i doskonalenie umiejętności niezbędnych do ukończenia studiów. Studenci nie są w stosunku pracy w związku z odbywaną praktyką. Zatem, reasumując, praktyki zawodowe przewidziane w przepisach ustawy PSWN odbywają się na innych zasadach niż praktyki/staże, o których mowa w dokumentach unijnych. Natomiast na staż, co do zasady, przyjmowany jest nie student, a absolwent określonego kierunku studiów (tzw. staż podyplomowy). Staż najczęściej służy uzyskaniu uprawnień do wykonywania określonego zawodu (np. staż podyplomowy lekarza) lub zatrudnieniu w danej firmie. Przepisy ustawy PSWN nie regulują kwestii związanych z odbywaniem takich staży.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Maria Mrówczyńska
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

[2] The EU's 2014 Quality Framework for Traineeships
[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1489

telefon: +48 22 52 92 718
adres e-mail: kancelaria@mnisw.gov.pl
gov.pl/nauka

ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa